

Aleksandra Czelusta - jedyna kobieta z powiatu kaliskiego uhonorowana nagrodą Oskara Kolberga

Wyjątkowe spotkanie poświęcone wybitnej hafciarce, twórczyni tiulowych czepców z Liskowa – Aleksandrze Czeluście odbyło się w piątek, 9 października w izbie dziedzictwa w Liskowie. Było to niezwykle interesujące spotkanie, poświęcone życiu i pasji pani Aleksandry, były wspomnienia, prezentacja czepców oraz wymiana doświadczeń. **O życiu i pasji pani Aleksandry opowiadała wnuczka i czepkarka - Jadwiga Sobczak, która w rozmowie z Anną Gałczyńską folklorystką Centrum Kultury i Sztuki.**

W spotkaniu licznie uczestniczyły panie z zespołów ludowych, które do tej pory występują w czepcach wykonanych przez panią Czeluściń. Przepiękne czepce nadal prezentują członkinie zespołów Liskowianie, Cekowianie, Korzeniewianki, Opatowianie a od niedawna także Koźminiacy.

Aleksandra Czelusta z d. Trzebińska (1897-1985) hafciarka i układaczka czepców kaliskich z Liskowa – jedyna kobieta z powiatu kaliskiego uhonorowana nagrodą Oskara Kolberga. Pani Aleksandra rozpoczęła naukę haftowania i układania czepców jako nastoletnia dziewczyna. Uczyła się od hafciarek mieszkających w okolicy. Wyszywała czepce i kryzy – ozdobne kołnierzyki do stroju, a także serwetki. Mieszkanki okolicznych wiosek ustawiały się w kolejkę do czepców Czeluściny. Jej prace wyróżniały się estetyczną oryginalnością i precyzją wykonania. Sama wymyślała i układała wzory, nie rysowała ich na materiale, a hafty wykonywała „od ręki”. Tworzyła czepce kaliskie w trzech formach: kopek – starszego czepca bez wiązań, a także nowsze czepce z puszczonej luźno wiązaniami tzw. bandażami (przede wszystkim w Liskowie) oraz czepce z wiązaniami zawiązanymi w kokardę, tzw. motyla. Jej prace pojawiały się na wystawach i konkursach sztuki ludowej, a ona sama zaczęła zdobywać nagrody i wyrazy uznania. W 1962 roku otrzymała nagrodę Wydziału Kultury UW w Poznaniu. Ministerstwo Kultury i Sztuki wpisało ją w 1973 roku do grona twórców ludowych. Rok później zdobyła nagrodę Departamentu Plastyki MKiS. Pani Czelusta była jedną z najbardziej zasłużonych w dziedzinie układania czepców kaliskich. „Jej indywidualność artystyczna predestynowała ją na miejsce pierwszej czepkarki Ziemi Kaliskiej, a stosowane przez nią wzory stawały się typowe dla regionu.”. Za swoją bogatą działalność w **1976 roku została laureatką nagrody im. Oskara Kolberga**, a odebrała ją podczas uroczystości organizowanej w Płocku.

Dzieło rodzinne kontynuuje córka – **Janina Sobczak**. Jest jedyną od śmierci babki w 1985 roku twórczynią tiulowych czepców w stylu „kaliskim”. Przejęła od Aleksandry Czelusty umiejętności i wiedzę, których konsekwentnie pilnowała i przestrzegała przez kilkadziesiąt lat. Wyhaftowała w tym czasie kilkadziesiąt czepców dla kobiet w regionalnych zespołach śpiewaczych na pograniczu województw wielkopolskiego i łódzkiego. [W 2024 roku prowadziła kilkumiesięczne mistrzowskie warsztaty haftowania i układania czepców kaliskich](#), dzięki czemu wykształciła cztery uczennice i następczynie. We wrześniu 2024 roku Stowarzyszenie Twórców Ludowych przyjęło Jadwigę Sobczak w poczet swoich członków, dzięki czemu będzie mogła popularyzować ludowe dzieła kaliskie w całej Polsce.

Organizatorami spotkania były: Gmina Lisków, Gminny Ośrodek Kultury w Liskowie oraz Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu .

Spotkanie organizowane w ustanowionym w Powiecie Kaliskim roku Twórców Kultury i Sztuki Ludowej Ziemi Kaliskiej.

Info za: Anna Gałczyńska, CKiS.

Więcej o pani Aleksandrze: <https://ckis.kalisz.pl/folklor-tworcy/aleksandra-czelusta-hafciarka-i-ukladaczka-czepcow-kaliskich/>